

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

9. Tertius effectus legis, graviolem ruinam afferre, arctiusque concludere hominem sub peccato.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

CAPVT NONVM.

Tertius effectus legis, graviolem ruinam afferre, arctiusque concludere hominem sub peccato.

S I mirus homini carnali visus est præcedens legis effectus, ille qui iam dicitur sumus, multo profecto videbitur mirabilior, blasphemiamque proximus, nisi docentium autoritate iurantium temeritas refrenetur. Tertius enim effectus legis, & in Scripturis factis veterumque doctrina maxime celebratus est, quod non solum non auferat aut minuit peccata delinquentium, docendo imperitos quo pacto eis vita instituta est, sed etiam graviores peccatorum facit. Cupit duplicem causam in Augustini scriptis inueniri. Vt verò magis intelligantur, obferuandum est, necessarium esse ut alterutro modo habeat carnalis homo qui legem accipit (de spiritualibus enim sanctisque viris hic non loquimur, quibus lex iuxta Apostolum non est posita) videlicet ut quod lex iubet, facere aut nolite, aut velit. Vtrumvis fecerit plerumque peccabit grauius quam sine lege peccauisset; grauius quidem si facere non uerit, periculosius si uoluerit.

Prima igitur causa maioris gravitatis, si noluerit implere quod iubet lex, ex præcedenti effectus legis proficitur. Diximus enim legis uetito ardorem cupiditatis magis accendi, quatenus efficitur dulcius quod vetatur. Ex quo necessarium fit ut facilius, & sepius, & ardentius in peccatum stimulant magis peccandi cupiditate præcipitur. Significauit hoc Augustinus aliquoties in præcedentibus quando dixit: Peccatum aucto desiderio dulcius factum esse; & suauis admitti quod uetatur. Et in opere contra Iulianum imperfecto, dicit per illud vitium hominis quo prohibita plus desiderant, & si uirtus peccati lex, lege uirtus aucto abundasse peccatum. Et libro de gratia & libero arbitrio dicit ex Apostolo: Peccatum uirtus aucto hominem in peccata accipisse per legem, & occidere, & operari morum. Et libro tertio ad Bonifacium: Virtus peccati aucto. Auger enim prohibendo peccati desideria, & inde occidit.

Secunda causa est, eaque præcipua, quæ ex ipsa natura transgressæ legis fluit, quia lex iubendotantum & non iuando ut homo impleat quod iubetur, hoc ipso præuicatoris facit. Nam sine lege peccator fuisse, præuicator nequaquam. Nam ut Apostolus: Vbi non est lex, nec præuicatio. Præuicatio uero simplici peccato longe grauior est: Quia gratia seculi & interim contempti præcepti conscientia. Nam ut alibi dicit: Evidentior transgressio est, cum præceptum memoria retinetur, & tamen in illo Deus assistens, presentis contemnitur. Et etiam istam legis inculcat Augustinus frequentissime: nos peccatis locis ex immensa legete delumptis con-

tenti erimus. Sic ergo libro tertio de peccatorum meritis: Accepimus legem, non ut emendatione finiremus peccatum, sed ut transgressione aueremus. Lex enim subintravit ut abundaret peccatum. Et conclusit Scriptura omnia sub peccato. Et libro de Spiritu & littera: Nec istam inscriptionem legis in corde, quæ iustificatio est, poterat efficere in Iudeis lex in tabulis scripta, sed solum præuicationem. Totoque libro instantissime docet, solum esse gratiæ, ut etiam lex decalogi ab homine fiat: Littera uero legis scripta, inquit, facit peccatum potius quam cauere, & ideo magis auergetur quam minus, quia mala concupiscentia etiam præuicatio legis accendit. Et libro primo ad Bonifacium: Vbi quidem iam debent concedere, quod in lege nemo iustificatur, sed ad cognitionem peccati & ad ipsius præuicationem uacare legem. Et in expositione quarundam propositionum Epistolæ ad Romanos: Tunc se mortuum quisque cognoscit, cum illud quod recte præceptum esse consistetur, implere non potest, & præuicationis crimine amplius peccat, quam si non prohiberetur. Et in libris contra Faustum: Lex super eos etiam præuicationis reatu deuinxit augendo peccatum, cum iubet quod implere non possunt. En præuicatio ex eo quod iubet lex id quod homines concupiscentia sæuiente imbecilles implere non possunt. Quod exposuit latius & luculentius in sermonibus de uerbis Apostoli: Proccidit lex Dei & dicit, Non concupisces. Ille homo qui putabat magnum bonum esse, magis iniquitatem exultabat, ea qua possit, concupiscentia sua non negare, seque qua trahit audit: Non concupisces, & cognoscit esse peccatum. Deus dixit, homo auerget, Deo credidit, peccatum suum uidit, quod bonum putabat, malum esse cognouit, uoluit frangere concupiscentiam, non reppulit eam, strinxit se, conatus est, uictus est. Quis fuit antea nescius malorum suorum, factus est doctus, & peccatis est uictus. Caput esse non solum peccator, sed etiam præuicator. Peccator enim & antea erat, sed antequam legem audiret, peccatiorem se esse nesciebat. Legem audiret conatus est vincere, superatus atque prostratus est. Factus est & legis præuicator, qui fuit antea nescius peccator. Ecce utilitas in eis qui uel nolunt facere quod lex iubet, uel etiam facere conando superantur, ut non solum peccatores, sed etiam ipsa præuicatione peiores efficiantur. Quas duas causas iam explicatas simul expressit breuiter Augustinus in Epistolam ad Romanos: Sic abundauit peccatum, cum & concupiscentia ex prohibitione ardentior facta est, & peccantibus contra legem præuicationis crimen accessit.

Sed quia perspicuum est, quosdam audita lege penarumque comminatione impere quod iubet, & vitare quod uetat, putari posset, in

Libro 3. de rom meritis: Accepimus legem, non ut emendatione finiremus peccatum, sed ut transgressione aueremus. cap. 11.
Lib. de Spir. & lirt. c. 28.
Ibid. cap. 5.
Libro 1. ad Bonif. cap. 3.
In expositione quarundam propos. ad Rom. nu. 40.
Lib. 19. contra Faust. cap. 7.
Serm. 4. de uerb. Apost. cap. 5.
In expos. quarundam propos. ex Epist. ad Rom. n. 30.

istis fallum esse quod Augustinus de peccato-
rum cumulatione per legem, eiusque pravari-
catione generaliter tradit, declarat idem
aliam adhuc esse sub lege occultiorum pra-
varicandi, aliumque periculosiorem peccandi
modum, quod si manifesta legis violatione
peccaretur. Nam quotquot legem vi legis im-
plere volunt, in alterutrum transgressionis
modum incidunt, ut vel eam antmo coram
Deo pravarentur, vel graviter elidantur su-
perbia, quamvis conspicua legis opera etiam
hominibus implere videantur. Prior ille pra-
varicanda legis modus tunc committitur,
quando praecepta legis penarum timore non
iustitia dilectione complentur. Tunc enim
intus in corde reus est, ubi Deus videt, quid
facere mallet, si liceret impune. Quam do-
ctrinam velut saluberrimam adversus eos qui
ad iutorio legis inflati tument, frequentet tra-
dit. Nam ipse Apostolo inter ceteros hoc con-
tigit se proficere ad Bonifacium: *Nec mirat*,
inquit, quod ad Philippenses scripsit, secundam ius-
titiam quae in lege est, quod fuerit sine quaerela. Po-
nit enim esse intus in affectionibus pravum pravari-
cator legis, & tamen conspicua opera eius implere, vel
timore hominum, vel ipsius Dei; sed parvo formidine
non dilectione ac dilectione iustitia. Aliud est
enim voluntate bene facere, aliud autem
ad male faciendum sic voluntate inclinari ut etiam se-
ceret, si hoc posset impune committi. Nam sic profecto
in ipsa mens voluntate peccat, qui non voluntate sed
timore non peccat. Et generaliter de Iudaeis libro
de Spiritu & littera: Illis Iudaeis lex ipsam operaba-
tur abundantia peccato, quod ab scientibus perpetr-
batur. Quia & quicumque faciebant quod lex iube-
bat, non adjuvante Spiritu gratia, timore praeva-
faciebant, non amore iustitiae: ac per hoc coram Deo
non erant in voluntate quod coram hominibus appare-
bat in opere: potiusque ex illis reitenebantur, quod eos
noverat Deus malle, si fieri posset impune, committere.
Et inferius in eodem libro: Ex hac promissione,
haec est, ex Dei beneficio ipsa lex implitur, sine qua
promissione pravariatores facit, vel usque ad effe-
ctum vrali operis, si etiam repugnata timoris concupis-
centiae sanctorum transcendere, vel certe in sola volun-
tate, si timor praeva suavitatem libidinis vincit. Qua
de re alibi dabitur uberior dicendi locus. Quod
si cui videretur fortasse alio adhuc modo legem
a Iudaeis impleri potuisse, ipso videlicet
intuitu moralis honestatis, quemadmodum
eam Philosophi nonnulli videntur implevisse,
atque ita in talibus legem non auxisse pecca-
tum, sciat ille; tales legis impletores alio
pejori multoque periculosiori genere pravari-
cationis implicatos fuisse superbia, qua sibi de
impleta legis iustitia gratulabantur. Decujus-
modi factoribus idem Augustinus: Quod autem
ait, sese sua me peccatum occasione accepta per man-
datum, sive quia suscipio delectationis ad peccandum
vel emittitur est; cum adest prohibitio sive quia etiam
si quid homo fecerit secundum iustitiam legis, si adhuc
non sit fides, quae est in gratia. Tunc sibi hoc tribue-
re non Deo, & si prohibendo plus peccat. Et libro
tertio ad Bonifacium: Putant se in bonis suis vir-
tutibus implere legem iubentem, & ipsa impleati si per-

bia, ad gratiam non convertuntur iuventem. Sic
eos littera occidit, aut aperte etiam sibi reus, non
faciendo quod praecipit, aut putando se facere quod
spiritus, quae ex Deo est, non faciunt charitate. Ita
remaneant aut aperte iniqui, aut fallaciter iusti; in
aperta iniquitate evidenter elisi, in fallacibus in-
sipienter elati. Fallax enim huiusmodi iustitia
est, non solum quia non est supernaturalis, ut
vulgò putant, sed quia tota non nisi ex veris
peccatis coalescit. Temporalibus enim rebus
appetendis tales inhiant, quorum vel assequen-
dorum spe, vel amittendorum timore faciunt,
quicquid faciunt: prout hoc subtilissime supra
declaravimus; & Augustinus tangit breviter
ad Bonifacium: *Quicumque ibi erant, sola quae ibi
Deus ibi perlicetur, promissa terrena sedantes, &*
quid pro novo testamento ea ipsa significant ignoran-
tes, eorum adipsendorum amore, & amittendorum
timore Dei praecepta servabant: imò non servabant,
sed sibi servare videbantur. Neque enim fides in eis per
dilectionem operabatur, sed terrena cupiditas, me-
tusque carnalis. Sic autem praecepta qui facit, precul-
da bene iustus, ac per hoc in animo non facit. Maudet
enim omnino non facere, si secundum ea quae cupit &
metuit, permissum impune. Ac per hoc in ipsa vo-
luntate intus est reus, ubi ipse qui praecipit, inspicit
Deus. Tales erant filij terrena ierusalem. Quam
Augustini doctrinam in se certissimam plurimis
(quod & alibi fecimus & faciemus) si rebus
postularet. Sed haec fuisse ere exilium ut intel-
ligatur etiam illos qui sic praecipit legis per
ipsam legem implere sibi videntur, reatu vel
pravariationis ipsius legis, vel alio deteriori
superbiae implicatos augere peccata: atque
ita quocumque sese carnalis verterit, nisi Deus
ipsum gratia charitatis liberaverit, legem ei
non tollere, sed cumulare delicta; adeoque
arctius eum sub peccato quam antea, cum ca-
reret legem, concludere.
Quae quidem omnia ex Apostolo Paulo
sanctus Augustinus hausit. Evidentissime enim
diferentissimeque dicit ad Romanos: Lex itam
operatur. Lex subvertitur, ut abundaret delictum. Cap. 7.
Occasione accepta peccatum per mandatum operatum est. 1.
est in me omnium concupiscentiam. Inventum est mihi
mandatum, quod erat ad vitam, hoc esse ad mortem.
Peccatum occasione accepta per mandatum, seduxit
me, & per illud occidit. Peccatum per unum operatum
est mihi mortem. Et in Epist. 1. ad Corinth. 7. 1. 1. 1. 1.
peccati lex. Et in Epistola secunda: Littera occidit,
quam ibidem eadem de causa vocat ministratorem
mortis, & ministratorem damnationis. Et in
Epistola ad Galatas apertissime: Conclusit scien-
tiarum omnia sub peccato. Lex propter transgressionem
posita est. Quibus Apostolicorum scripturorum
locis, unum idemque, atque hoc ipsum, quod
hic tradimus, significatum esse, diversis & ex
professo scriptis hac de re tractatibus Augus-
tinus docet, & compendio in libris contra ad-
versarium legis & Prophetarum: Quod est autem
ministratio mortis & ministratio damnationis, hoc
est, occasione accepta peccatum per mandatum opera-
tum est in me omnium concupiscentiam; hoc est, adve-
niente mandato peccatum revisit, hoc est, in reatu

*AVGUSTINUS
LIB. 3. DE SPIRITU
ET LITTE. C. 9.*

*Lib. 3. ad
Bonif. c. 9.*

*Lib. de Spir.
Litt. c. 8.*

Cap. 19.

*Lib. 83. 71
quasi. 66.*

*Lib. 7. ad
Bonif. c. 7.*

*Lib. 2. ad
Adm.*

*Lib. 7. ad
Bonif.*

41
est mihi mandatum quod erat in vitam, hoc esse in
mortem; hoc est, occasione accepta peccatum per
mandatum secessit me, & per illud occidit; hoc est,
Lex subtrahit, ut abundaret delictum; hoc est, Lex
iram operatur; hoc est, virtus peccati Lex. Prohibitio
enim peccati, quod est Lex, auget profecto desiderium
peccandi: quod non extinguitur nisi contrario deside-
rio recte faciendo, ubi fides per dilectionem operatur.
Et ita, ut paulo superius dixit, sub lege pecca-
tur, insuper etiam pravaricator amissa excusatione
ignorantia convictus iacet.

Ex quibus hoc colligimus, non recte sco-
pum data legis eos intelligere, qui putant
idecirco Iudeis datam, ut quia morum ho-
nestas in veretunda peccandi licentia ac turpi-
tudine obsoleverat, lege data aliquantulum
restringeretur, faciliusque vi legis peccata ca-
verentur. Hæc enim Iuliani sententia magno
conatu Augustini impugnantis explosa est.
Peccatum ergo infringit censura legis, inquit
Iulianus, & infringendo ex multa parte restringit.

A Cui reponit Augustinus pro Apostolici sen-
sus integritate decertans: Si peccatum lex infringit,
& multa parte restringit, mortuus est, qui ait:
Lex subtrahit ut abundaret delictum. Sed quia illo
verum dixit, tu nihil dicis; & tamen nihil dicendo,
hæretica pertinacia contradicis. Ecce hæreticam
vocat pertinaciam, qua vel peccatum per le-
gem aliquâ ex parte restrictum esse sustinebat,
cum secundum Apostolum per legem abundasse
dicendum sit. Peccatum enim neque restringi,
neque infringi, neque caveri nisi per gratiam
potest, ideoque necesse est illud accessu legis
per incrementum cupiditatis, & prævarica-
tionem legis augeti. Unde cum idem Iulia-
nus dixisset: Causam maximam fuisse promulgan-
da legis, ut peccatum proderetur & caveretur. Con-
stanter ei respondet Augustinus: Ut proderetur
verum dicit, hoc & nos dicimus: ut autem caveretur,
non lex sed gratia, non littera sed Spiritus fecit. Lex
enim subtrahit, non ut caveretur, sed ut abunda-
ret peccatum.

CAPVT DECIMVM

Explicatur modus quo lex facit abundare peccatum;
& iram operatur

Hæc doctrina quia hominibus vim
legis non satis penetrantibus, car-
naliq; sensu peccatorum fugam me-
tuentibus durissima semper visa est,
adversarios multos habuit. Non enim capit
carnalium sensus, qui se libero arbitrio &
agendorum cavendorumque cognitione cernit
instructum, non se posse peccatum jam cogni-
tum, à quo consiliis, hortationibus, suasioni-
bus, legibus, supplicisque revocatur, sua li-
bera voluntate declinare, sed reatum suum po-
tius adjecta legis prævaricatione cumulari.
Itaque & Pelagiani, & Manichei, & Iudæi
gravissimè ex doctrina ista scandalizati sunt.
De Pelagianis jam audivimus. De Manichæis
testatur, eos In obscuritate legis tanquam in clau-
stris officis caliginem passos: Existimasse legem da-
tam ab alio non à Deo, quia per illam homo factus
est pravaricator. De Iudæis alibi; eos a quo ani-
mosè non potuisse, quod lex prævaricationis gra-
tia posita esset. Quapropter & modus explican-
dus est, quo prævaricationis gratia seu propter
prævaricationem lex posita fuit, & quo tan-
dem consilio lex talis hominibus infirmis da-
ta, qua peccatis afflicti, gravius adhuc affli-
gerentur. Hoc enim à divina misericordia
utque benignitate primâ fronte videtur ab-
horre.

Et modus quidem quo accessu legis abun-
davit peccatum reatusque hominis cumulator
factus est, Deum extra omnem culpam col-
locat. Hoc enim per accidens contingit ex parte
Dei; per se ex innato & consuetudine roborato
hominis vitio. Est enim animo diversis li-
bidinibus temporalium bonorû vitiatu-

A rale, ut ea que cupiditatibus consentanea sunt,
oblata concupiscat: idque tanto impotentius,
quanto fortius prohibentur: Nescio quo enim
modo hoc ipsum quod concupiscitur, fit incandens dam-
natur. Legis ergo accessus per se quidem tea-
dit ad restringendum cupiditatis impetum,
quatenus frenandum esse docet: sed propter
infirmam visceribus hominis libidinem, fit ut
indè ardentius inflammetur, ut si indè gravior
reatus consequatur, non Deo, qui terminos
ponit malo, sed homini terminos transilienti
imputandum sit. Lex enim per se non fomes
sed limes ardoris est: quâvis propter vitium
ex limite exardescat magis & magis. Ita fit ut
littera legis occidat, & iram operetur, & sub-
intraret ut abundaret delictum. Hunc occi-
dendi augendique peccati modum tradidit
Augustinus, quando dixit: Multum interest non
quid accipiat, sed quis accipiat, nec quale sit quod da-
tur, sed quale sit ipse cui datur. Nam & bona ob-
stant, & mala proficiunt, sicut fuerint quibus dantur.
Peccatum, inquit Apostolus, ut appareat peccatum
per bonum mihi operatum est mortem. Ecce per bonum
factum est malum, dum male accipitur bonum. Et
alibi declarat hoc ita per accidens ex parte le-
gis ac legislatoris fieri, sicut per accidens qui-
busdam bonus odor in mortem est, proprio
videlicet vitio morientium, qui aliis est odor
vitæ in vitam. Cum enim interrogando sibi
proposuisset: Cur ergo ministratio mortis dicitur,
si bona est lex? Continuo respondet: Quia peccatum
enim (id est concupiscentia) ut appareat peccatum
per bonum mihi operatum est mortem. Hoc est, non
proprie lex, sed concupiscentia per legem bo-
nam hoc fecit. Nec mireris cum de ipsa prævaricatione
Evangelii

41
42
43
44
45
46
47
48
49
50

IN
III

L. de Sp. S. c. 4

Tract. 63. in Joann. 10.

L. 1. ad Rom. 7. 5.

Evangelii